



Bruselj, 25.11.2013
COM(2013) 833 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Za odpravo pohabljanja ženskih spolovil

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Za odpravo pohabljanja ženskih spolovil

KAZALO

1.	Uvod.....	4
2.	Za boljšo seznanjenost s pohabljanjem ženskih spolovil v EU.....	5
3.	Spodbujanje trajnostne družbene spremembe za preprečevanje pohabljanja ženskih spolovil.....	6
4.	Podpora državam članicam za učinkovitejši pregon pohabljanja ženskih spolovil	8
5.	5..... Zagotavljanje zaščite ogroženim ženskam na ozemlju EU	9
6.	Spodbujanje odprave pohabljanja ženskih spolovil v svetovnem merilu	10
7.	Izvajanje, spremljanje in vrednotenje	12
8.	Sklep.....	12

1. UVOD

Vsako leto se zaradi pohabljanja ženskih spolovil (v nadaljnjem besedilu: PŽS) kakovost življenja drastično spremeni milijonom žensk in deklic po svetu. V tem postopku se ženskam iz nemedicinskih razlogov delno ali popolnoma odstranijo zunanja spolovila oziroma se jim spolovila drugače poškodujejo¹. Na tisoče žensk in deklic, ki živijo v Evropi, je prizadetih ali ogroženih.

PŽS je mednarodno prepoznano kot kršitev človekovih pravic žensk ter oblika zlorabe otrok. Tako kot druge oblike nasilja, pogojenega s spolom, „pomeni kršitev temeljne pravice do življenja, svobode, varnosti, dostojanstva, enakosti med ženskami in moškimi, nediskriminacije ter telesne in duševne integritete“². Prav tako ta praksa krši pravice otroka, kot so določene v Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah.

Po vsem svetu je slišati vse odločnejše pozive k odpravi PŽS. Pod vodstvom afriške skupine in z močno podporo EU je Generalna skupščina Združenih narodov leta 2012 sprejela prelomno Resolucijo „Krepitev svetovnih prizadevanj za odpravo pohabljanja ženskih spolnih organov“³. Na slednji temelječa deklaracija afriške skupine pri Svetu ZN za človekove pravice z junija 2013, ki jo podpirajo države članice EU, se osredotoča na izzive, s katerimi se mora svetovna skupnost soočiti, da bi dosegla ničelno toleranco do PŽS. Poleg tega je v okviru spremljanja spoštovanja Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju posebna pozornost posvečena PŽS.

Temeljne pravice in enakost spolov so osrednje vrednote Evropske unije. EU se že dolgo zavzema za odpravo nasilja, pogojenega s spolom, in nasilja nad otroki, kot je navedeno v njeni Strategiji za enakost žensk in moških⁴, v direktivi o pravicah žrtev⁵ in v Agendi EU za otrokove pravice⁶.

Pričujoče sporočilo Komisije o PŽS temelji na večletnem delu EU in na poročilu Evropskega inštituta za enakost spolov⁷. Črpa tudi iz ugotovitev okrogle mize na visoki ravni o PŽS⁸, prispevkov civilne družbe, mednarodnih organizacij, znanstvenikov in organov za enakost k javni razpravi⁹ ter pisnega mnenja Svetovalnega odbora EU za enake možnosti žensk in moških¹⁰. To sporočilo zajema tako notranje kot zunanje politike ter razvija celosten in integriran pristop, pri čemer posveča posebno pozornost preprečevanju.

¹ Definicija Svetovne zdravstvene organizacije.

² Sklepi Sveta o preprečevanju nasilja nad ženskami in opravljanju storitev za pomoč žrtvam nasilja v družini, sprejeti 6. decembra 2012.

³ Resolucija Generalne skupščine Združenih narodov 67/146, sprejeta 20. decembra 2012.

⁴ COM(2010) 491 final.

⁵ Direktiva 2012/29/EU o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj.

⁶ COM(2011) 60 final.

⁷ Evropski inštitut za enakost spolov, 2013: Pohabljanje ženskih spolnih organov v Evropski uniji in Hrvaški.

⁸ Na okrogli mizi, ki je potekala 6. marca 2013, je svoje poglede in predloge predstavilo nekaj vodilnih svetovnih borcev proti PŽS.

⁹ Rezultati tega posvetovanja so na voljo na: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/130306_en.htm.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/other-institutions/advisory-committee>.

2. ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE POHABLJANJA ŽENSKIH SPOLOVIL V EU

Po oceni Unicefa¹¹ več kot **125 milijonov žensk po vsem svetu** živi s posledicami PŽS. Ta praksa je najpogostejša v zahodnih, vzhodnih in severovzhodnih predelih Afrike, v nekaterih državah Azije in Bližnjega vzhoda ter drugod po svetu med nekaterimi migranti iz teh področij. Za EU se običajno navaja število **500 000 žrtev**¹².

Težko je oceniti število ogroženih deklic. Če je deklica migrirala iz države, kjer se PŽS izvaja, ali če je vsaj eden od njenih staršev iz take države, se lahko šteje za ogroženo¹³. Vendar pa bi morala natančna ocena ključnih dejavnikov ogroženosti upoštevati tudi druge morebitne dejavnike, kot so spremembe v vedenju in prepričanjih staršev po migraciji.

Razširjenost prakse pohabljanja ženskih spolovil v državah članicah EU¹⁴

Država	Leto objave	Število žensk s pohabljenimi spolovili	Število ogroženih deklic	Število kazenskih sodnih zadev ¹⁵
Belgija	2011	6 260	1 975	
Danska		Ni podatkov		1
Nemčija	2007	19 000	4 000	
Irska	2011	3 170	Ni podatka	
Španija		Ni podatkov		6
Francija	2007	61 000	Ni podatka	29
Italija	2009	35 000	1 000	2
Madžarska	2012	170–350	Ni podatka	
Nizozemska	2013	29 210	40–50 na leto	1
Švedska		Ni podatkov		2
Združeno kraljestvo	2007	65 790	30 000	

Poleg tega ni dovolj zanesljivih podatkov o tem, v kakšnih okoliščinah se pohabljanje izvaja pri deklicah, ki živijo v EU. V poznih sedemdesetih in zgodnjih osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v Franciji¹⁶ na sodiščih obravnavanih več primerov, ki so razkrili dokaze o

¹¹ UNICEF Female Genital Mutilation/Cutting: A Statistical Overview and Exploration of the Dynamics of Change (UNICEF, Pohabljanje/obrezovanje ženskih spolovil: statistični pregled in raziskava dinamike spremembe), New York, 2013.

¹² Evropski parlament: *Resolucija o končanju pohabljanja ženskih spolnih organov* z dne 14. junija 2012 (2012/2684(RSP)). Za nekatere države ni podatkov, obstoječe ocene pa niso nujno primerljive.

¹³ Evropski inštitut za enakost spolov, 2013: Pohabljanje ženskih spolovil v Evropski uniji in na Hrvaškem.

¹⁴ Vir za vse države, razen za Nizozemsko: Evropski inštitut za enakost spolov, 2013; za Nizozemsko: Exterkate, 2013 – *Female Genital Mutilation in the Netherlands. Prevalence, incidence and determinants* (Pohabljanje ženskih spolovil na Nizozemskem. Razširjenost, stopnja in dejavniki). Pharos – Centre of Expertise on Health for Migrants and Refugees (Center za strokovno mnenje o zdravju pri migrantih in beguncih).

¹⁵ Kazenske sodne zadeve, vključno z obsodbami, zabeležene do januarja 2012.

¹⁶ Evropski inštitut za enakost spolov, 2012: Study to map the current situation and trends of FGM: country reports (Študija za pregled trenutnega stanja in trendov PŽS: poročila po državah).

izvajanju pohabljanja na ozemlju Francije. Možno je, da so se zaradi obsodb staršev in obrezovalcev¹⁷ družine nato začele odločati za obrezovanje deklic v državah izvora ali v državah članicah EU, kjer sta bodisi zakonodaja bodisi njeno izvajanje šibkejša. Iz najnovejših sodnih primerov v EU je razvidno, da so bile pohabitve izvedene tako v tujini (primeri iz Italije in Španije ter z Danske in Švedske) kot v EU (primeri iz Španije in Francije).

Cilj:

Boljša seznanjenost s PŽS v EU.

Ukrepi:

Evropska komisija bo izvajala naslednje ukrepe:

- zaprosila bo Evropski inštitut za enakost spolov, da razvije enotno metodologijo in kazalce za ugotavljanje razširjenosti PŽS, za oceno števila ogroženih žensk in deklic oziroma žensk, ki v EU živijo s posledicami pohabljanja spolovil,
- ocenila bo možnost priprave ankete ter kvantitativne in kvalitativne raziskave o PŽS,
- v okviru evropske nadgradnje Pekinških izhodišč ZN za ukrepanje bo spodbujala države članice, naj razvijejo posebne kazalnike za PŽS.

3. SPODBUJANJE TRAJNOSTNE DRUŽBENE SPREMEMBE ZA PREPREČEVANJE POHABLJANJA ŽENSKIH SPOLOVIL

3.1. Spodbujanje trajnostne družbene spremembe za preprečevanje pohabljanja ženskih spolovil

PŽS je **globoko zakoreninjena družbena norma**, ki od družin terja, da ravnajo v skladu s pričakovanji okolice. Povezana je z družbenim nadzorom ženske spolnosti, pa tudi s širokim naborom prepričanj in strahov. Kljub hudim kratkoročnim in dolgoročnim telesnim in psihičnim posledicam se PŽS pogosto izvaja iz prepričanja, da je za deklico koristno. Pri migrantih utegne ta praksa biti izraz ohranjanja kulturne identitete in stika z državo izvora. PŽS je intimno vprašanje in v zadevnih skupnostih pogosto še vedno prepovedana tema. Zato je bistvenega pomena, da se praksa obravnava kompleksno.

Za odpravo PŽS sta zakonodaja in njeno uveljavljanje sicer nujna, nista pa zadostna. **V zadevnih skupnostih je treba spremeniti pogled na to prakso in prepričanja v zvezi z njo.** Izidi številnih projektov, izvedenih s financiranjem evropskih programov Daphne¹⁸, dokazujejo, da je treba ciljno naravnane ukrepe osveščanja razvijati skupaj s prizadetimi skupnostmi in v njih samih. Pritegniti je treba moške in ženske, verske voditelje in vodje skupnosti, ugledne in vplivne osebnosti v različnih skupnostih, žrtve, ki so pripravljene spregovoriti, mlade in stare. Ukrepi morajo nadgrajevati že obstoječe nasprotovanje PŽS pri prizadeti populaciji in povezati EU z državami izvora.

Nedavno poročilo¹⁹ kaže, da obstaja večja razširjenost prakse PŽS v revnih družinah ali v družinah, kjer imajo starši nizko stopnjo izobrazbe. Zato je **opolnomočenje žensk**, da bodo

¹⁷ Osebe (običajno ženske), ki izvajajo PŽS.

¹⁸ Sklep št. 779/2007/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2007 o uvedbi posebnega programa za preprečevanje nasilja nad otroki, mladimi in ženskami in boj proti njemu ter za zaščito žrtev in ogroženih skupin za obdobje 2007–2013 (program Daphne III) v okviru splošnega programa „Temeljne pravice in pravosodje“. Glej tudi <http://ec.europa.eu/justice/grants/programmes/daphne/>

¹⁹ UNICEF, 2013.

lahko osveščeno odločale glede sebe in svojih otrok, ključno izhodišče ukrepov, ki naj prispevajo k odpravi te prakse.

3.2. Razvoj multidisciplinarnega sodelovanja

Kaže, da je s pohabljenjem ogroženo na tisoče deklic, ki živijo v EU. Z njimi so v stiku strokovnjaki z raznih področij, zlasti zdravstva, izobraževanja, zaščite otrok, socialnih služb, sodstva, priseljevanja in azila. Če naj ti nudijo primerno zaščito in podporo, je potrebno **multidisciplinarno sodelovanje, ki temelji na temeljitem poznavanju prakse PŽS**. Glede na svojo vlogo in pristojnost bi morali biti ti strokovni delavci sposobni prepoznati ogrožene deklice in ženske, ki so utrpeli pohabitev spolovil, ter informacije posredovati ustreznim organom, da sprožijo ustrezne zaščitne mehanizme in podporo. V ta namen je treba v učne načrte za vse poklice, ki bi utegnili priti v stik s prizadetimi skupnostmi, vključiti temo nasilja, pogojenega s spolom, vključno s PŽS. Razviti je treba izobraževalna gradiva in usposabljanje, nevladnim organizacijam, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, je treba zagotoviti podporo, poleg tega pa je treba uvesti učinkovite večsektorske protokole. Jasne smernice glede poklicne skrivnosti in pogojev za razkritje podatkov so bistvenega pomena.

Zaskrbljujoče je, da po vsem svetu in vse pogostejše **PŽS izvajajo zdravstveni delavci**. Nekatere nevladne organizacije so izpostavile tudi to, da so ženske v porodnišnicah po porodu reinfibulirane²⁰, bodisi na njihovo lastno zahtevo bodisi na zahtevo njihovih družin, pa čeprav nacionalne zakonodaje v EU to prepovedujejo.

Poleg tega so **številne ženske, ki so utrpeli pohabljanje spolovil, izpostavljene še drugim oblikam nasilja**, kot so nasilje v družini ali zgodnje poroke oziroma poroke v otroštvu ali prisilne poroke. Kot migrantke, včasih odvisne od mož, očetov ali širše družine, utegnejo biti še posebno ranljive. Države članice spodbujamo, naj podpirajo ustrezni dostop teh žensk do prejemkov in storitev socialne zaščite ter izobraževanja.

Večina žrtev PŽS potrebuje pomoč pri soočanju s kratkoročnimi in dolgoročnimi posledicami posega. Njihove potrebe se razlikujejo glede na starost in položaj. Ob ustrezni podpori bi se lažje osvestile o zdravju škodljivih posledicah te prakse. Nekatere države članice (npr. Belgija, Francija, Italija, Švedska in Združeno kraljestvo²¹) so vzpostavile zdravstvene centre, ki so specializirani za storitve za ženske, ki so žrtve pohabljanja spolovil. Ti centri ženskam, zlasti nosečnicam, večinoma nudijo ginekološke storitve. Vendar pa kaže, da ni dovolj ustanov, ki bi prizadetim ženskam zagotavljale bolj celostno obravnavo, ki bi zajemala tudi na primer psihološko, psihoseksualno in postravmatsko podporo.

Države članice spodbujamo k osveščanju zdravstvenih delavcev o praksi PŽS (prepoznavanje, preprečevanje, zdravljenje, primerna zdravstvena nega med nosečnostjo in porodom) kot tudi o spremljanju zdravja otroka. Spodbujamo jih k zagotavljanju ustreznega poročanja o PŽS, zlasti z dosledno uporabo mednarodne klasifikacije bolezni WHO.

Cilj:

Spodbujanje učinkovitega preprečevanja in ukrepi za podporo žrtvam, tudi s spreminjanjem družbenih norm ter opolnomočenjem žensk.

Ukrepi:

²⁰ Po definiciji WHO je infibulacija postopek, pri katerem se nožnični vhod prekrije tako, da se preko njega ustvari zapora. Zapora je ustvarjena tako, da se obrežejo in premestijo notranje ali zunanje sramne ustne, pri čemer se klitoris odstrani ali pa ne. Nožnični vhod je za spolne odnose in porod treba spet odpreti. Ta postopek se imenuje „defibulacija“. V nekaterih primerih ji sledi ponovna infibulacija, t.i. reinfibulacija.

²¹ Evropski inštitut za enakost spolov, 2013.

Evropska komisija bo izvajala naslednje ukrepe:

- spodbujala bo razvoj usposabljanj, večsektorskih smernic in protokolov preko prihodnjih programov za pravice, enakost in državljanstvo; ti bodo namenjeni ustreznim strokovnim delavcem za področje preprečevanja PŽS in za podporo žrtvam,
- države članice bo spodbujala h krepitvi njihovih sistemov zaščite otrok, in sicer tako, da bo zagotavljala boljšo koordinacijo in sodelovanje med službami, da bi bile bolj povezane in bolje opremljene za obravnavo dejanskih primerov zlorabe otrok, vključno s PŽS, oziroma primerov ogroženosti otrok s to prakso,
- v smislu nadgradnje evropskega programa Daphne bo za financiranje dejavnosti, ki jih razvijajo nevladne organizacije, ki si prizadevajo za preprečevanje nasilja nad ženskami in otroci in ki otroke osveščajo o njihovih pravicah ter podpirajo spoštovanje njihove pravice biti slišani, v celoti izkoristila evropski program za pravice, enakost in državljanstvo²²,
- v smislu nadgradnje programov Vseživljenjsko učenje in Mladi v akciji bo v celoti izkoristila program Erasmus+ in po potrebi še druge evropske vire financiranja, da bi podprla osveščanje in prevzganje (zlasti staršev), v katerega bi bili vključeni učitelji in drugi vzgojno-izobraževalni delavci, družine in skupnosti; dejavnosti bi lahko bile namenjene opolnomočenju mladih migrantk, izboljšanju usposabljanja učiteljev in drugih strokovnih delavcev, ki bi utegnili priti v stik s prizadetimi skupnostmi, ter preprečevanju nasilja nad ženskami,
- v okviru novega Sklada za migracije in azil bo spodbujala dejavnosti, ki bodo namenjene opolnomočenju migrantk, tako odraslih žensk kot deklic, in podpora njihovem vključevanju v družbo, ki jih je sprejela,
- nasilje, pogojeno s spolom, vključno s PŽS, bo v prihodnosti vključila v vsako delovanje, povezano z evropskimi smernicami za sisteme zaščite otrok,
- za zdravstvene delavce, ki delajo z migranti, bo razvila specifična usposabljanja, ki bodo med drugim obravnavala vprašanja, povezana s PŽS.

4. PODPORA DRŽAVAM ČLANICAM ZA UČINKOVITEJŠI PREGON POHABLJANJA ŽENSKIH SPOLOVIL

Resolucija ZN „Krepitev svetovnih prizadevanj za odpravo pohabljanja ženskih spolnih organov“²³ države poziva k sprejetju in izvajanju zakonodaje, ki to prakso prepoveduje.

PŽS se kazensko preganja v vseh državah članicah EU, in sicer preko splošne kazenske zakonodaje ali preko posebnih določb kazenskega prava²⁴. Pogosto je vključeno **načelo ekstrateritorialnosti**, tako da je mogoče PŽS kazensko preganjati tudi, kadar je izvedeno v tujini, če so žrtve in/ali osebe, ki poseg opravljajo ali načrtujejo, državljani preiskovalne države.

Vendar pa so s PŽS povezani kazenske zadeve na sodiščih redke, predvsem zato ker se žrtve ne odločijo, da bi vložile tožbe. Primanjkuje tudi služb, ki bi imele dovolj strokovnih znanj, da bi žrtvam, ki primere prijavijo, zagotovile podporo. Predpisi o poklicni skrivnosti kot tudi

²² COM(2011) 758 final.

²³ Resolucija GSZN 67/146.

²⁴ Belgija, Danska, Irska, Španija, Italija, Ciper, Avstrija, Švedska, Združeno kraljestvo in Hrvaška imajo za PŽS posebne določbe.

odsotnost mehanizmov za ustrezno napotitev deklic, ki so ogrožene ali ki so prestale pohabitev spolovil, k podpornim službam prav tako ovirajo ustrezno obravnavo žrtev.

Kaže, da so zakonodaja, učinkovit pregon in obsodbe staršev in obrezovalcev, ki so odgovorni za posege, ključnega pomena za odvrčanje staršev od pohabljanja hčera in za njihovo kljubovanje pritisku družin in skupnosti.

Obstajajo razlogi za pregled tako nacionalnih zakonodaj kot tudi ustreznih sodnih zadev, saj omogočajo vpogled v nekatera osrednja pravna vprašanja, povezana s PŽS. V Španiji na primer so bili neki starši nedavno kaznovani, ker so hčer pohabili, predno je migrirala v Evropo. Treba bi bilo tudi izpostaviti vprašanje **otrokove koristi** kot prednostne skrbi preko celotnega kazenskega postopka (od preiskave do obsodbe), na primer za to, da otrok ne bi bil dvakratna žrtev, prvič zaradi pohabljenja, drugič pa zato, ker bi bil prikrajšan za starševsko varstvo in vzgojo.

Cilj:

Podpora državam članicam v izvajanju zakonodaje, ki prepoveduje PŽS.

Ukrepi:

Evropska komisija bo izvajala naslednje ukrepe:

- da bi ocenila, katera dejanja na ravni EU bi prinesla dodano vrednost, bo proučila kazensko pravo in sodno prakso, povezano s PŽS, in organizirala izmenjavo dobrih praks med državami članicami,
- preko ustreznih platform bo širila obstoječa učna gradiva za pravne strokovnjake,
- uveljavljala bo pravice žrtev kazenskih dejanj, kot so določene v direktivi o pravicah žrtev²⁵, zlasti pravico dostopa do splošnih in posebnih podpornih služb.

5. ZAGOTAVLJANJE ZAŠČITE OGROŽENIM ŽENSKAM NA OZEMLJU EU

Direktiva EU o zahtevanih pogojih²⁶ ženskam, pri katerih obstaja utemeljeni strah pred preganjanjem ali ki so ogrožene s pohabljanjem spolovil, **zagotavlja upravičenost do mednarodne zaščite**. Ta upravičenost zajema tudi starše, pri katerih obstaja utemeljeni strah pred preganjanjem ali utemeljeno tveganje resne škode, ker ne privolijo v to, da bi bil njihov otrok podvržen PŽS. Revidirana direktiva o zahtevanih pogojih²⁷ dodatno krepi zaščito oseb, ki jih ogroža PŽS. Izrecno namreč priznava, da morajo biti vprašanja, ki so izhajajo iz spola prosilca ustrezno obravnavana, če so povezana s prosilčevim utemeljenim strahom pred preganjanjem. Med ta vprašanja sodijo vprašanja spolne identitete in spolne usmerjenosti, ki so lahko povezane z določenimi pravnimi tradicijami in običaji, katerih posledica je na primer pohabljanje spolovil.

V skladu s prenovljeno direktivo o azilnih postopkih²⁸ se **pri azilnih postopkih upošteva razlika med spoloma**. Zlasti velja naslednje: i) vse prošilke bodo imele možnost dostopa do azilnega postopka, do posamične obravnave njihovega primera in do učinkovite zaščite v

²⁵ Direktiva 2012/29/EU.

²⁶ Direktiva Sveta 2004/83/ES o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite.

²⁷ Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.

²⁸ Direktiva 2013/32/EU o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite.

primeru upravičenosti; ii) pristojni organi morajo biti primerno pripravljene, da lahko zahtevke, povezane s spolom prosilca, upoštevajo v vsej njihovi kompleksnosti; iii) prosilkam je treba na učinkovit način zagotoviti možnost, da svoje osebne izkušnje azilnim organom razkrijejo v varnem in zaupnem okolju in da uživajo bistvena postopkovna jamstva, kot so storitve tolmačenja in pravna pomoč; iv) žrtve mučenja in drugih hudih oblik spolnega, telesnega ali psihičnega nasilja bodo imele na razpolago dovolj časa in podpore, da se bodo pripravile na osebne razgovore in druge ključne korake v postopku.

Prenovljena direktiva o pogojih za sprejem prosilcev za azil²⁹ uvaja **za posamezni spol specifične pogoje za sprejem**, ki bodo veljali tudi za ženske, ki jim grozi pohabljanje spolovil, namreč: i) posebne potrebe vseh ranljivih prosilk bodo morale biti prepoznane v primernem času; ii) osebe, ki so utrpeli hudo nasilje, bi morale imeti dostop do rehabilitacijskih služb, kjer lahko prejmejo potrebno psihološko in zdravstveno podporo, in iii) nastanitvene zmogljivosti bi morale upoštevati razlike med spoloma.

Evropski azilni podporni urad lahko te zakonodajne ukrepe dopolnjuje s podporo dobrih praks in enotnega pristopa k vprašanju, ki so povezana s spolom, zlasti v zvezi z **usposabljanjem** osebja, ki dela s prosilci za azil, in **informacijami o državah izvora**.

Evropski sklad za begunce ter novi Sklad za migracije in azil zagotavljata finančne spodbude za države članice, če prostovoljno omogočijo **naselitev** (preselitev) posebnih kategorij oseb, tudi ogroženih otrok in žensk, na njihovem ozemlju.

Cilj:

Zagotavljanje zaščite ogroženim ženskam ob uporabi obstoječega zakonodajnega okvira EU za azil.

Ukrepi:

Evropska komisija bo izvajala naslednje ukrepe:

- še naprej bo nadzorovala pravočasni prenos in izvajanje zakonodajnega okvira EU za azil, ki ogroženim ženskam jamči zaščito,
- zagotavljala bo, da bodo orodja za usposabljanje in informacije o državah izvora, ki jih pripravlja Evropski azilni podporni urad, upoštevala spol, vključno s podatki o PŽS, če je to potrebno,
- še naprej bo države članice spodbujala k uporabi finančnih spodbud, ki so za osveščanje strokovnih delavcev na področju azila na voljo v obstoječih zakonodajnih aktih,
- države članice bo spodbujala, naj še naprej in intenzivneje uporabljajo oziroma naj sploh začnejo uporabljati finančne spodbude za naselitev ogroženih otrok in žensk, vključno z osebami, ki jih ogroža nasilje, pogojeno s spolom.

6. SPODBUJANJE ODPRAVE POHABLJANJA ŽENSKIH SPOLOVIL V SVETOVNEM MERILU

EU je že leta **dejavno vključena v sodelovanje za podporo odpravi PŽS**. Na svetovni ravni je EU prispevala k oblikovanju trdnih zavez, ki od vseh držav zahtevajo prepoved in kaznovanje PŽS ter ustrezno ukrepanje za spremembo družbenih norm, na katerih ta praksa temelji. Podprla je na primer resolucijo Generalne skupščine ZN o odpravi pohabljanja

²⁹

Direktiva 2013/33/EU o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito.

ženskih spolnih organov³⁰ in se leta 2012 povezala z afriško skupino pri Svetu ZN za človekove pravice, da bi podkrepila prizadevanja za uresničevanje zavez te resolucije.

Prav tako Evropska unija v odnosih z državami, ki niso njene članice, in na mednarodnih forumih podpira okrepljeno **mednarodno zaščito s pohabljanjem spolovil ogroženih žensk in deklic po vsem svetu**.

Izvenevropsko delovanje EU v zvezi s PŽS podpirajo zaveze specifičnih evropskih politik in smernic (smernice EU o nasilju nad ženskami, Strateški okvir EU za človekove pravice in demokracijo, strategije na področju človekovih pravic, v katerih se za ustrezne države PŽS posveča prednostno pozornost). Preprečevanje PŽS se upošteva tudi kot področje sodelovanja v okviru Sporazuma iz Cotonouja, ki je najobširnejši sporazum o partnerstvu med EU in 79 afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami. Poleg tega EU sodeluje pri odpravi najglobljih vzrokov za PŽS tako, da podpira splošnejše razvojne cilje za enakost spolov in opolnomočenje žensk, zlasti izobraževanje deklic in žensk, njihove človekove pravice in njihovo spolno in reproduktivno zdravje.

Med letoma 2006 in 2012 je EU zagotovila sredstva v višini približno 8 milijonov EUR za 17 projektov, ki so v 18 državah obravnavali PŽS, in za podporo organizacijam civilne družbe, vladam, pa tudi organizacijam ZN, zlasti Unicefu.

Na splošno je zaznati pozitiven razvoj v smeri postopnega opuščanja **PŽS v najbolj prizadetih 28 državah**. Doslej je 42 držav sprejelo zakone, ki izrecno obsojajo PŽS. Pri tem je bil bistven razvoj odločne zavzetosti vlad, ki jih vprašanje zadeva. Regionalne organizacije, zlasti Afriška unija (v nadaljnjem besedilu: AU), so imele ključno vlogo. Protokol AU o pravicah žensk, ki ga je ratificiralo 33 držav, določa, da je treba sprejeti vse potrebne zakonodajne in druge ukrepe, da se PŽS izkorenini, vključno z osveščanjem javnosti, prepovedjo z zakonodajnimi ukrepi, podprtimi s sankcijami, in podporo žrtvam.

EU bo še naprej delovala na področju spodbujanja k odpravi PŽS, pri čemer se bo opirala na dokumentirane dobre prakse o tem, kakšna dejanja najbolj zanesljivo vodijo k napredku. V ukrepanju se bo opirala na zgodovinski in nedavni napredek v svetovnem konsenzu o potrebi po krepitvi odločenosti svetovne skupnosti, da se PŽS odpravi. Izkazalo se je, da je odpravljanje te prakse lažje, če se ga poveže z opolnomočenjem in izobraževanjem deklic in žensk, z njihovim spolnim in reproduktivnim zdravjem ter s preprečevanjem zgodnje poroke oziroma poroke v otroštvu in prisilne poroke.

Cilj:

Spodbujanje odprave PŽS v svetovnem merilu in krepitev zaščite ogroženih žensk v državah, ki niso članice EU.

Ukrepi:

Evropska komisija in Evropska služba za zunanje delovanje bosta izvajali naslednje ukrepe:

- temo PŽS bosta vključevali v dialoge z organizacijami civilne družbe v ustreznih državah partnericah,
- za vodje misij EU v ustreznih državah partnericah bosta pripravili sporočilo s smernicami glede PŽS,
- temo PŽS bosta vključili v usposabljanje o vprašanjih spola in pravic otrok, ki je namenjeno osebju EU v delegacijah EU v prizadetih državah,
- podpirali bosta regionalno kampanjo za odpravo PŽS,

³⁰ Resolucija GSZN 67/146.

- v zvezi z nadaljnjimi pobudami za krepitev svetovnega boja proti PŽS bosta še naprej tesno sodelovali z Afriško unijo in z afriško skupino pri ZN,
- kjer je to potrebno, bosta še naprej podpirali zavzemanje za boljše nacionalne zakonodaje v zvezi s PŽS,
- še naprej bosta podpirali pobude za krepitev zmogljivosti javnih organizacij in organizacij civilne družbe,
- še naprej bosta načenjali vprašanja, povezana s PŽS, v političnih dialogih ter dialogih o človekovih pravicah in politikah z ustreznimi državami partnericami, vključno s tistimi, pri katerih je zdravstvo osrednji sektor za sodelovanje,
- v odnosih z državami, ki niso njene članice, in na mednarodnih forumih bosta še naprej podpirali okrepljeno mednarodno zaščito s pohabljanjem spolovil ogroženih žensk in deklic po vsem svetu.

7. IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE

Da se zagotovi nagel napredek in doseganje ciljev tega sporočila, bo **posebej ustanovljena skupina medresorske skupine Komisije za enakost spolov** pregledovala, vrednotila in spremljala delovanje, omenjeno v tem sporočilu, ter letno poročala o izvedenih ukrepih. Dve leti po sprejetju sporočila bo Komisija ovrednotila uvedene ukrepe in sprejela odločitev o njihovi nadgradnji.

Evropska komisija se bo, poleg tega da bo izvajala omenjeno notranje spremljanje, redno **posvetovala z nevladnimi organizacijami in strokovnjaki, ki so dejavni na tem področju**. Nevladne organizacije so imele dejansko vse doslej in bodo imele tudi v prihodnje vodilno vlogo v zaščiti ogroženih deklic, zagotavljanju usposabljanja za strokovne delavce, tankočutnem osveščanju prizadetih skupnosti, razvijanju vedenja, gradiv in dobrih praks, umeščanju vprašanja na dnevne rede snovalcev politik ter povezovanju izvornih držav in Evrope. Po vsej EU se organizacije civilne družbe soočajo z enakimi izzivi, zato potrebujejo priložnosti za izmenjavo informacij in dobrih praks, razvoj projektov in metod ter medsebojno vrednotenje dela.

Cilj:

Izvajanje ukrepov, načrtovanih v tem sporočilu, in zagotavljanje stalne pozornosti vprašanju.

Ukrepi:

Evropska komisija bo izvajala naslednje ukrepe:

- nadzorovala bo pravočasno uresničevanje v tem sporočilu načrtovanih ukrepov in vsako leto okrog 6. februarja, mednarodnega dneva ničelne tolerance do PŽS, pregledala stanje,
- podpirala bo izmenjave izkušenj in dobrih praks v zvezi z vprašanji PŽS med organizacijami civilne družbe in strokovnjaki,
- predsedstva Sveta Evropske unije bo spodbujala k umeščanju PŽS na dnevne rede sej na ravni EU predstavnikov ministrstev v interesu zdravnikov in medicinskih sester,
- v okviru Evropskega foruma o pravicah otroka v letu 2013 bo organizirala delavnico o PŽS,
- PŽS bo uvrstila na dnevni red za leto 2014 neformalne skupine strokovnjakov iz držav članic s področja pravic otroka.

8. SKLEP

S tem sporočilom o PŽS Evropska komisija in Evropska služba za zunanje delovanje potrjujeta svojo **zavezo k boju proti nasilju nad ženskami in k odpravi PŽS tako v EU kot izven nje**, pri tem pa priznavata, da je treba upoštevati povezavo med prizadetimi skupnostmi v EU z njihovimi državami izvora.

EU bo to vprašanje še dalje izpostavljala in bo podpirala tiste, ki so že leta dejavni na tem področju, zlasti mednarodne organizacije, države članice in nevladne organizacije. EU bo nadaljevala z oblikovanjem politik in izvajanjem ukrepov, pri čemer bo upoštevala, da je PŽS večplasten pojav, ki zahteva multidisciplinarno ukrepanje in tesno sodelovanje s skupnostmi, v katerih se izvaja.